

dána pouze krátká lhůta k přípravě obhajoby. Tím poukazuje stížnost patrně na předpis § 221 tr. ř. Leč o porušení tohoto předpisu nemůže býti řeči, když obžalovanému byla obsílka k hlavnímu přelíčení, stanovenému na 30. prosince 1927, doručena 24. prosince 1927, takže měl k přípravě své obhajoby delší než nejmenší zákonnou lhůtu třídní.

Dále uplatňuje stížnost jako zmatečnost, že prý obžalovanému nebylo dodatečně sděleno, co se dalo za líčení, když obžalovaný za přelíčení dvakráte či třikráte byl nucen odstoupiti. Tím napovídá stížnost porušení ustanovení § 250 tr. ř. a zmatečnost podle čis. 3 § 281 tr. ř. Je však bezdůvodna. V protokole o hlavním přelíčení je zaznamenáno, že se obžalovaný po prvních slovech vyslýchaného svědka Josefa S-a vzdálil z jednací síně, vykřikuje: »Ať mluví, ať mluví«, že se pak ještě za výslechu svědkova vrátil a prohlásil, že proti výpovědi svědkově nic nenamítá. Je na snadě, že za tohoto stavu věci nejde o nešetření předpisu § 250 tr. ř., jenž má na zřeteli případ, kde předseda nařídil, by obžalovaný za výslechu některého svědka nebo některého spoluobžalovaného odstoupil ze zasedací síně. Vzdálilť se obžalovaný podle rozhodných záznamů jednacího protokolu nikoli z nařízení předsedova, nýbrž sám od sebe a nebylo tu proto zákonného důvodu, by mu bylo oznámeno, co se v jeho nepřítomnosti dalo. Po druhé se obžalovaný vzdálil z jednací síně až po závěrečné řeči veřejného obžalobce, o čemž byla řeč již při vyřizování odporu: to se nestalo ani za výslechu nějakého svědka nebo spoluobžalovaného ani z příkazu předsedova, takže předpis § 250 tr. ř. v tomto směru nepřichází vůbec v úvahu. Že by posléze šlo o zmatek čis. 3 § 281 tr. ř. z té příčiny, že nebyl o jednání sepsán protokol, je tvrzení svévolné, kdyžť protokol, odpovídající předpisu § 271 tr. ř., skutečně sepsán byl. Důvod zmatečnosti čis. 3 § 281 tr. ř. není proto dán v žádném z uplatňovaných směrů.

### Čís. 3201.

**Zmatek čis. 5 § 344 tr. ř. nelze uplatňovati pro zamítnutí návrhu spoluobžalovaného, k němuž se stěžovatel ani nepřipojil.**

**Zákon nežadá přihrání psychiatrů ke zkoumání duševního stavu obžalovaného; nevyhovění návrhu v tom směru není zmatkem čis. 5 § 344 tr. ř.**

**Snížení inteligence, slabá odolnost vůle oproti cizím vlivům a odpor ke stykům s druhým pohlavím samy o sobě nejsou známkami trvalého nebo přechodného zbavení užívání rozumu (§ 2 a), b) tr. zák.).**

**Vzejdou-li zrušovacímu soudu pochybnosti o správnosti posudku znalců a o správnosti mezitímního usnesení, jímž porotní soud zamítl návrh na zkoumání duševního stavu odborníky psychiatry, nařídí nalézacímu soudu, by konal šetření za účelem odstranění pochybností o přičetnosti obžalovaného (§ 362 odstavec první tr. ř.).**

(Rozh. ze dne 8. června 1928, Zm II 157/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku porotního soudu v Novém Jičíně ze dne 25. února 1928, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými: Norbert M. zločinem dokonané, dílem nedokonané vraždy loupežné podle §§ 8, 134, 135 čís. 2, 194 tr. zák., zločinem loupeže podle § 190 tr. zák., zločinem krádeže podle §§ 171, 173, 174 II c) tr. zák., přestupkem tuláctví podle § 1 zák. ze dne 24. května 1885, čís. 89 ř. zák., Jan M. zločinem loupežné vraždy podle §§ 134, 135 čís. 2, 194 tr. zák. a Antonín P. zločinem vzdálené spoluúčasti na dokonané vraždě podle § 137 tr. zák. Zároveň usnesl se nejvyšší soud jako soud zrušovací v zasedání neveřejném dáti konati šetření krajským soudem v Novém Jičíně podle poslední věty prvního odstavce § 362 tr. ř.

### Důvody:

Zmateční stížnosti podali všichni tři obžalovaní, dovolávající se důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř. proto, že byl zamítnut porotním soudem návrh obhájce obžalovaného Norberta M-y na zkoumání duševního stavu tohoto obžalovaného psychiatry v ústavu pro choremyslné. Zmateční stížnost druhých dvou obžalovaných Jana M-a a Antonína P-y, která napadá jen výrok, odsuzující je pro spolupachatelství (vzdálenou spoluúčast) na zločinu loupežné vraždy, spáchané na Anně Š-ové, dovozuje nutnost zkoumání duševního stavu M-ova se zřetelem na tyto dva obžalované pro význam výpovědí obžalovaného Norberta M-y na jejich usvědčení. Pro uplatnění důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř. nedostává se však těmto dvěma obžalovaným zákonem požadovaného základu, že zákon nebo zásady řízení byly porušeny nebo nesprávně upotřebeny mezitimním nálezem, vydaným proti návrhu nebo proti odporu stěžovatele, po případě že rozhodnutí o takovém návrhu stěžovatelově bylo pominuto. Zde byl návrh učiněn pouze obhájcem obžalovaného Norberta M-y, aniž se podle protokolu o hlavním přelíčení obhájce druhých obžalovaných k němu připojil; jest proto jedině M. oprávněn uplatňovati pro zamítnutí toho návrhu onen důvod zmatečnosti, kdežto zmateční stížnost druhých dvou obžalovaných nutno zamítnouti již pro formální nedostatek zákonných předpokladů k jeho uplatnění. Při tom se podotýká, že, pokud zmateční stížnost M-a a P-y napadá usvědčující výpovědi obžalovaného Norberta M-y a tím i výrok porotců o jich vině, jsou její výroky pouze nepřípustným brojením proti volnému ocenění výsledků řízení a nelze ani k této části jejich námitek přihlížeti. Zmateční stížnost obžalovaného Norberta M-y lze podrobiti meritornímu šetření s hlediska uplatněného důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř. jen potud, pokud, napadajíc mezitimní nález porotního soudu, vychází z toho základu, na němž byl učiněn tento nález, totiž z návrhu obhájce na prozkoumání duševního stavu M-ova psychiatry v ústavu pro duševně úchylné. Pokud však stížnost uplatňuje i nutnost zjednaní širší a bezpečnější základny pro podání znaleckého nálezu a posudku zaopatřením potřebných anamnestických dat a to dotazem u vo-

jenské správy o duševním stavu obžalovaného M-y za vojenské služby, výslechem otce, matky a sestry obžalovaného, řídícího učitele Josefa D-ého a sedmi dalších ve stížnosti jmenovaných nových svědků, a pokud stížnost v předložených osvědčeních uvádí nové okolnosti o duševním stavu obžalovaného M-y, schází pro uplatnění důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř. zákonný předpoklad, neboť takový návrh nebyl při hlavním přelíčení učiněn a nelze proto přihlížeti k těmto výtkám při vyřizování dovolávaného formálního důvodu zmatečnosti, při němž nutno zkoumati správnost příslušného mezitimního rozhodnutí ze zjištění a předpokladů, jež mu byly základem. V těchto směrech je tedy zmateční stížnost nepřipustná a nelze k jejím vývodům přihlížeti.

Pokud jde o zamítavé usnesení ohledně znalců psychiatrů, zmateční stížnost jednak poukazuje, dovolávajíc se předpisů § 119 tr. ř. (správně nyní § 118, II. odst. tr. ř. v doslovu zákona čís. 107/1927) na nutnost přibrání odborníků psychiatrů, jednak vytýká znaleckému nálezu i posudku soudních lékařů, že je neurčitý, odporuje sám sobě a obsahuje závěry, které z daných předpokladů důsledně neplynou (§§ 125 a 126 tr. ř.). V onom směru dlužno stěžovatele odkázati na zvláštní předpis § 134 tr. ř., jenž nařizuje pro případ pochybnosti o tom, zda obžalovaný trpí duševní poruchou, jeho přičetnost vylučující, by byl jeho duševní stav zkoumán dvěma soudními lékaři. Zákon takto sám vytýčuje obor, z něhož mají býti ve smyslu všeobecného ustanovení § 118, II. odst. tr. ř. znalci přibráni, totiž všeobecný obor soudně lékařský, nepožaduje však přibrání odborníků psychiatrů, nýbrž jako záruku řádného výkonu znaleckého dobrozdání při poměrně nesnadném posuzování duševního stavu stanoví na rozdíl od § 118 tr. ř. v ž d y přivzetí d v o u znalců. Nežádá-li však zákon přibrání psychiatrů, nelze považovati obhajobu za zkrácenou v jejich právech a nelze uplatňovati důvod zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř. z té příčiny, že nebylo vyhověno návrhu na přibrání psychiatrů, když byli slyšení stálí soudní lékaři a nejevilo se přibrání odborníků psychiatrů v souzeném případě potřebným a nutným pro nesnadnost případu co do úkolů znaleckých. Pokud jde dále o výtky, činěné nálezu a posudku slyšených znalců s hlediska §§ 125 a 126 tr. ř., tu sice z návrhu, jak byl přednesen obhájcem podle protokolu o hlavním přelíčení, nevychází, že potřeba nového nálezu a posudku znaleckého byla dovozována pro vady, jež jsou v těchto zákonných ustanoveních uvedeny a zmateční stížností vytýkány; nicméně se zřetelem na to, že usnesení porotního soudu právě s tohoto hlediska řeší danou otázku, zda sejevilo přibrání jiných znalců potřebným, sluší se námitkami ve zmateční stížnosti v tomto směru uplatněnými zabývatí věcně. Nelze je však uznati za odůvodněné. Z výpočtu vad ve zmateční stížnosti uvedených jest viděti, že stížnost chce uplatniti jen, že je důvodně pochybnou správnost posudku o přičetnosti obžalovaného Norberta M-y, přihlíží-li se ke skutečnostem znalci samými konstatovaným (§ 126 tr. ř.), že totiž obžalovaný Norbert M. jest podle prohlášení znalců naivní jako dítě, že má inteligenci skoro jako dítě, že jest slabomyslný, hlupák, dá se přemluvití snadno ke všemu,

že podléhá cizím vlivům, obzvláště pak třeba ze strachu vlivu spoluobžalovaného Jana M-a tak, že si ani před soudem mluvití netroufá, když téhož zrak ho trefí. Jinak ve zmáteční stížnosti řečená neurčitost a rozpor v nálezů i posudku znalců uplatněny nejsou. Vypočtené okolnosti považuje stížnost za takové, které spíše ospravedlňují domněnku, že M. jest člověkem duševně choromyslným a nepřičetným a proto za svoje činy nezodpovědným. I to, že se obžalovaný vyhýbá styku se ženským pohlavím, ač jest 25letý silný muž, uvádí stížnost jako okolnost, svědčící proti přičetnosti obžalovaného a tudíž proti správnosti posudku znaleckého o jeho přičetnosti a pro nutnost jeho přezkoumání jinými znalci. Než těmito okolnostmi zjištěná určitá úchylnost duševního stavu obžalovaného Norberta M-y dochází ve znaleckém posudku správného a dostatečného ocenění v závěru, že jest jeho přičetnost následkem slaboduchosti zmenšena, nikoliv však tak, že by nevěděl co dělá. Okolnosti ty nezavdávají nijak příčinu k důvodným pochybnostem o správnosti onoho posudku. Snížená inteligence, o níž znalci praví, že je na úrovni s k o r o dítěte, slabá odolnost vůle proti cizím vlivům, i to, že obžalovaný si neumí pomoci, nejsou ještě známkami toho, že jest obžalovaný zcela, ať již trvale nebo přechodně, zbaven užívání rozumu, tedy že si vůbec v době činu nebyl vědom následků svého jednání, nebyl schopen rozeznati dobré od zlého a postrádal tedy inteligence vůbec. Vždyť obžalovaný sám vyličil zevrubně a co do myšlenkového postupu bezvadně, jak byly spáchány trestné činy za vinu mu kladené. Byť i vyličení to podáno bylo — z různých, lékaři v úvahu vzatých, příčin — opětovně způsobem odchylným, bylo vždy shodným a kladným ohledně vědomí obžalovaného o činu samém. Obžalovaný udal též účel svých trestných činů, tedy si ho uvědomoval, jest schopen konati práce jeho postavení odpovídající a byl schopným konati po 18 měsíců vojenskou službu; to vše dokazuje, že o zbavení užívání rozumu nelze mluvit. Pravda je, že znalecký posudek trpí rozporem, jak jej zmáteční stížnost vytýká. Znalci uvádějí totiž v posudku, že chování obžalovaného bylo doposud vždy takové, že všichni, kdož ho znali a se s ním stýkali, pokládali ho za duševně zdravého a žádnému ani nenapadlo, že by mohl býti duševně zatížen. Tento údaj nesouhlasí se zprávou řídícího učitele Josefa D-ého v L., v níž tento praví mezi jiným, že v soukromém styku s M-ou pozoroval a má pevné domnění, že stav M-ův není normální. Než nesouhlas ten nedotýká se podstaty věci. Ona zpráva je svou povahou znaleckým úsudkem o duševním stavu obžalovaného. Podati takový úsudek spadá však do posouzení znalců, poněvadž jde o otázku, k jejímuž správnému porozumění a řešení je zapotřebí odborných vědomostí a znalostí, kdežto laiku náleží vyjádřiti se pouze o skutečnostech vnějšího života, tedy o konkrétním počínání a jednání dotyčné osoby, v němž by se projevovaly abnormálnosti, ať v myšlení nebo chování se. Pokud se řečený učitel zmínil ve své zprávě o takovýchto skutečnostech (jako že M. ve škole špatně prospíval, že byl lenivý, neposlušný, zlostný, že jeho domácí výchova byla nedostatečná, že od matky dostával jako dítě často bití po hlavě), přihlíželi k nim znalci,

jak vychází na jevo z jejich nálezu a z jejich přednesu při hlavním přelíčení a dostáli tak své povinnosti. Napadené stati znaleckého posudku sluší proto v pravdě rozuměti tak, že v jednání a chování se obžalovaného M-y nebyly zjištěny takové skutečnosti, které by byly příznakem nějaké duševní choroby, a že to, co na skutečnostech vyšlo na jevo, nasvědčuje pouze jisté duševní méněcennosti a jistému stupni slaboduchosti. Obžalovaný ani netvrdil za celého řízení trestního, ať výslovně nebo jinakými poukazy, že si nebyl vědom toho, co spáchal, že byl zbaven užívání rozumu, nebo že svoboda jeho vůle byla zcela potlačena. Poukazoval pouze k tomu, že podléhá snáze cizím vlivům. Leč slabá odolnost vůle proti takovým vlivům není rovněž známkou úplného nedostatku vědomí a vůle, nýbrž právě známkou zmenšené přičetnosti. Ostatně poukazy na slabou odolnost vůle proti cizím vlivům, zejména spoluobžalovaného M-a, přicházely by v úvahu jen ohledně vraždy spáchané na Anně Š-ové, nikoliv však ohledně zavraždění Karla B-e a v případě nedokonané vraždy na Janu V-ovi. Na nějakou duševní abnormalitu obžalovaného nelze souditi ani z případného jeho odporu ke styku s druhým pohlavím. Souhlasný a určitý znalecký posudek o zmenšené pouze přičetnosti obžalovaného odpovídá tedy zjištěným a znalci lékaři zevrubně vypočteným a v úvahu vzatým skutečnostem a nebylo proto s hlediska předpisu § 126 tr. ř. důvodných pochybností o správnosti posudku a tudíž zákonného důvodu, by byl duševní stav obžalovaného Norberta M-y zkoumán jinými znalci. Jeho zmateční stížnost jest proto bezdůvodna a bylo ji zavrhnouti.

Přes to nemohl zrušovací soud nesdíleti pochybnosti obhajoby obžalovaného Norberta M-y o správnosti posudku znalců a o správnosti mezitímního usnesení, jímž porotní soud zamítl návrh obhájcův na zkoumání duševního stavu M-ova odborníky psychiatry v ústavu pro duševně úchylné. Znalci praví ve svém posudku, že všichni, kdož M-u znali a se s ním stýkali, pokládali ho za duševně zdravého a žádnému ani nenapadlo, že by mohl býti duševně zatížen. Ze správy školy v L. je však vidno, že řídící učitel Josef D. dává svému přesvědčení výraz v ten rozum, že obžalovaný M., jak to ze soukromého styku s ním pozoroval, není duševně normální. K tomuto sdělení znalci nehleděli a nevypořádali se s ním. Dále je způsobilým uvésti posudek v pochybnost poukaz na to, že intelligence obžalovaného je na úrovni skoro dítěte. Ani potřebná anamnestická zjištění nejsou v nálezu, pokud se týče v posudku uvedena způsobem vyhovujícím. Nejeví se tudíž základ, na kterém byl vydán znalecký posudek a vyšel odsuzující výrok, býti úplně spolehlivým a jakoukoliv pochybnost vylučujícím, pročež nařizuje zrušovací soud ve smyslu poslední věty prvního odstavce § 362 tr. ř. šetření výsledkem rodičů a sestry obžalovaného, řídícího učitele Josefa D-ého a osob ve zmateční stížnosti blíže uvedených o okolnostech majících význam pro posouzení duševního stavu obžalovaného, jakož i opětným výsledkem soudních znalců za účelem odstranění napověděných závad a k tomu konci, by se též vyjádřili o materiálu novým šetřením na jevo vyšlém. Po takto provedeném šetření bude dále jednáno po zákonu.